Development of a Competency Scale for Cardiovascular Nurses at a University Hospital*

Saowanee Naowapanich, RN, BN[1], Boontip Siritarungsri, PhD[2], Supim Sripunvoraskul, PhD[2] Pitchuda Wiratchpintu, RN, MSc[1], Wanpen Pinyopasakul, PhD[3]

Abstract

Nurses who take care for patients with cardiovascular disease patients have the right to determine a performance to suit different situations. Performance assessment tools must be accurate. This tool can be used to evaluate the real talent.

Purpose: 1) to analyze the expectation on competencies of professional nurses who took care of patients with cardiovascular diseases at Siriraj Hospital, 2) to develop a competency scale for cardiovascular nurses, and 3) to evaluate the implementation of the developed competency scale.

Design: Research and development.

Methods: The research setting was a cardiac care unit at Siriraj Hospital. Key informants were selected by a purposive sampling technique. These included the informants about expectations on competencies comprising 3 head nurses, 6 professional nurses, 2 nurse educators, 2 physicians, 5 patients, and 5 caregivers, as well as the informants for the implementation phase, including the head nurse of the cardiac care unit who evaluated the performance of 5 nurses. The instruments were semi-structured interview guides about expectation on competencies, a competency scale, and an evaluation form for the implementation of the developed competency scale. The content validity index was .92 and the reliability was .81. Data were analyzed by mean and standard deviation and content analysis.

Main findings: 1) The expectation of competencies of cardiovascular nurses at Siriraj Hospital consisted of 8 issues, which were used for developing the competency scale. 2) The competency scale for cardiovascular nurses at Siriraj Hospital should consist of 3 aspects including professional competency, common functional competency and specific functional competency. 3) After implementation, the results showed that the developed competency scale could be applied to evaluate the performance of nurses and classify performance of each nurse.

Conclusion and recommendations: This study provides an informational base for the further development of a competency scale for nurses to assess their competencies according to the comprehensive and desired performance.

Keywords: competency scale, patients with cardiovascular diseases, professional nurses

J Nurs Sci. 2015;33(1):33-41

Corresponding Author: Saowanee Naowapanich, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok 10700, Thailand; email: ning_ccu@hotmail.com

** Master thesis, Master of Nursing Science (Nursing Administration), School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University*

[1] Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok, Thailand

[2] School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University

[3] Faculty of Nursing, Mahidol University, Bangkok, Thailand

การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง*

เสาวนีย์ เนาวพาณิช, พย.บ.[1] บุญทิพย์ สิริธรังศรี, PhD[2] สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล, ค.ด.[2]
พิชชุดา วิรัชพินทุ, วท.ม.[1] วันเพ็ญ ภิญโญภาสกุล, PhD[3]

บทคัดย่อ

พยาบาลผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ตัดสินใจที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เครื่องมือในการประเมินสมรรถนะจึงต้องมีความแม่นยำ สามารถประเมินได้ตรงกับระดับความสามารถที่แท้จริง

วัตถุประสงค์: 1) ศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช 2) พัฒนาแบบประเมินสมรรถนะฯ และ 3) ประเมินผลการนำแบบประเมินสมรรถนะฯ ไปใช้

รูปแบบการวิจัย: การวิจัยและพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย: สถานที่วิจัย ได้แก่ หอผู้ป่วยวิกฤติที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลักด้านความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะฯ ประกอบด้วย หัวหน้าหอผู้ป่วย 3 คน พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ 6 คน อาจารย์พยาบาล 2 คน อาจารย์แพทย์ 2 คน ผู้ป่วย 5 คน และผู้ดูแลผู้ป่วย 5 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการประเมินผลการนำแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดไปทดลองใช้ได้แก่ หัวหน้าหอผู้ป่วยหออภิบาลโรคหัวใจ 1 คน โดยประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในหน่วยงานจำนวน 5 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะฯ แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลฯ และแบบประเมินผลการนำแบบประเมินสมรรถนะฯ ไปใช้ ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ เท่ากับ .92 และค่าความเที่ยงของผู้ประเมิน เท่ากับ .81 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย: 1) ความคาดหวังของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช แบ่งเป็น 8 ประเด็น โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ร่วมกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะฯ 2) แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพฯ ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถเชิงวิชาชีพ (professional competency) ความสามารถทั่วไป (common functional competency) ความสามารถเฉพาะทาง (specific functional competency) และ 3) ผลการนำแบบประเมินสมรรถนะฯ ไปใช้พบว่า แบบประเมินฯ สามารถนำไปใช้ประเมินสมรรถนะของพยาบาล โดยสามารถจำแนกสมรรถนะของพยาบาลแต่ละกลุ่มได้

สรุปและข้อเสนอแนะ: ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการประเมินสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ ให้สอดคล้องและครอบคลุมสมรรถนะที่ต้องการ

คำสำคัญ: แบบประเมินสมรรถนะ ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด พยาบาลวิชาชีพ

J Nurs Sci. 2015;33(1):33-41

Corresponding Author: เสาวนีย์ เนาวพาณิช, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล บางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700, e-mail: ning_ccu@hotmail.com

** วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการพยาบาล สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

[1] คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

[2] สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

[3] คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ความสำคัญของปัญหา

การพยาบาลผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของระบบหัวใจและหลอดเลือด โดยเฉพาะในภาวะคุกคามชีวิต ซึ่งต้องการการประเมินที่แม่นยำ ถูกต้อง การวิเคราะห์ตัดสินใจที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น[1,2] ทั้งนี้การให้การดูแลผู้ป่วยในระยะวิกฤตโรคหัวใจ พยาบาลไม่สามารถปฏิบัติโดยลำพัง ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมและการประสานความร่วมมือที่ดีระหว่างทีมสหวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพที่ให้การดูแลผู้ป่วยกลุ่มดังกล่าวจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยประยุกต์ใช้ความรู้อย่างเหมาะสมและมีทักษะความสามารถพิเศษเฉพาะทาง ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายพัฒนาศูนย์บริการตติยภูมิเฉพาะด้านโรคหัวใจ (cardiac center of excellence) โดยมีจุดมุ่งหมายให้บริการตรวจวินิจฉัย รักษาโรคที่สลับซับซ้อนให้มีประสิทธิภาพ[3] การพัฒนาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และมีสมรรถนะที่เพียงพอในการให้การพยาบาลตามมาตรฐาน จึงมีความจำเป็นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น[4]

สมรรถนะเป็นความสามารถที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนในองค์การต้องมี เพื่อผลักดันให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานหรือแสดงออกด้านพฤติกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ[5,6] ปัจจุบันมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ สภาการพยาบาล[7] ได้กำหนดสมรรถนะของการพยาบาลเฉพาะทางเป็น 2 ด้าน คือ 1) สมรรถนะของการพยาบาลเฉพาะทางด้านคลินิก 2) สมรรถนะของการพยาบาลเฉพาะทางด้านการจัดการทางพยาบาล สมาคมพยาบาลโรคหัวใจของประเทศอังกฤษ[8] (British Association for Nursing for Cardiac Care: BANCC) ได้กำหนดสมรรถนะพยาบาลโรคหัวใจ ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน คือ 1) สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ 2) สมรรถนะด้านคลินิกของพยาบาลวิชาชีพ และ 3) สมรรถนะพิเศษด้านคลินิกของพยาบาลวิชาชีพ อย่างไรก็ตามการที่จะทราบว่าพยาบาลควรมีสมรรถนะอย่างไรและเพียงใด ต้องอาศัยการประเมินเป็นเครื่องมือในการวัด[9] เพื่อความถูกต้องเหมาะสมและเป็นมาตรฐาน

แบบประเมินสมรรถนะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการประเมินและพัฒนาบุคลากร โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากร ว่าบรรลุผลตามเป้าหมายและมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์การหรือไม่[10,11] ดังนั้นการมีแบบประเมินสมรรถนะอย่างถูกต้องตามหลักการ จะทำให้การประเมินมีความน่าเชื่อถือ สามารถประเมินสมรรถนะได้ตรงกับระดับความสามารถที่แท้จริง[12] การศึกษาของ Ming Liu[13] พบว่าการมีแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ช่วยทำให้พยาบาลสามารถทราบระดับความสามารถ โอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ และหัวหน้าพยาบาลใช้ในการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรบุคคลในองค์กร ประเมินความต้องการการเรียนรู้ จัดหลักสูตรการเรียนการสอน ประเมินผลการฝึกอบรม เกิดประสิทธิผลโดยรวมต่อองค์กรและเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร

สำหรับโรงพยาบาลศิริราช ระบบการประเมินสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ใช้แบบประเมินสมรรถนะกลางของโรงพยาบาลในการประเมินสมรรถนะ ลักษณะเป็นคำอธิบายสมรรถนะ (dictionary) ประกอบด้วย 1) ความสามารถหลักเชิงวิชาชีพ (professional competency) 2) ความสามารถในงาน ประกอบด้วย Common Functional Competency (FCc) และ Specific Functional Competency (FCs)) อย่างไรก็ตามคำอธิบายสมรรถนะดังกล่าวโดยเฉพาะ Specific Functional Competency (FCs)[14] ยังไม่ได้ผ่านการนำไปใช้และยังอยู่ในกระบวนการพัฒนา แม้ว่าจะมีหลายสถาบันที่พัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด แต่แบบประเมินดังกล่าวส่วนใหญ่ถูกพัฒนาโดยทีมพยาบาล โดยไม่ได้มีการพัฒนาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) โดยเฉพาะจากผู้รับบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างครบถ้วนและมีความเฉพาะสำหรับพยาบาลวิชาชีพกลุ่มนี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลในหน่วยงาน ให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงพยาบาลศิริราช รวมทั้งเป็นต้นแบบให้องค์กรอื่นสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางและประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช
2. เพื่อพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช
3. เพื่อประเมินผลการนำแบบประเมินสมรรถนะพยาบาล

วิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ไปใช้ที่โรงพยาบาลศิริราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ประกอบด้วย กลุ่มผู้ให้บริการ ได้แก่ พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด จำนวน 3 คน พยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด จำนวน 6 คน อาจารย์พยาบาลผู้สอนหรือรับผิดชอบหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยหัวใจและหลอดเลือด จำนวน 2 คน แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด จำนวน 2 คน กลุ่มผู้รับบริการ ได้แก่ ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด มีอาการทั่วไปคงที่ ไม่มีภาวะแทรกซ้อนที่เป็นอุปสรรคต่อการให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน และผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด คัดเลือกจากกลุ่มผู้ป่วยจำนวน 5 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการประเมินผลการนำแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดไปทดลองใช้ คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 1 หอผู้ป่วย จาก 3 หอผู้ป่วย คือ ผู้ประเมินเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยหออภิบาลโรคหัวใจ จำนวน 1 คน ส่วนผู้ถูกประเมินคัดเลือกภายใต้ผู้ประเมินที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน (ใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ 3 ต่อ 1 เพื่อให้ได้พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดโรงพยาบาลศิริราช โดยผู้วิจัยพัฒนาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อาทิ สมาคมพยาบาลโรคหัวใจของประเทศอังกฤษ [British Association for Nursing for Cardiac Care: BANC (2005)] สำนักการพยาบาล (2548) สภาการพยาบาล (2552) และฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช (2549) ประกอบกับการศึกษาข้อมูลบริบทของโรงพยาบาลศิริราช ลักษณะคำถามเป็นข้อคำถามปลายเปิดประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะฯ ที่ใช้รวบรวมข้อมูลในกลุ่มพยาบาลและแพทย์ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด จำนวน 7 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะฯ ที่ใช้รวบรวมข้อมูลในกลุ่มผู้ป่วยและผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด จำนวน 4 ข้อ

ผ่านการแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนของประเด็นสัมภาษณ์เพื่อให้ครอบคลุมการวิจัย แล้วนำข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้มาพัฒนาแบบประเมิน

ชุดที่ 2 แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช ผู้วิจัยพัฒนาโดยบูรณาการข้อมูลจากการวิเคราะห์ความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดร่วมกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มาพัฒนาร่างแบบประเมินฯ โดยกำหนดแนวทางการประเมินเป็นพฤติกรรมชี้วัดให้เห็นถึงลักษณะของสมรรถนะที่ต้องการประเมิน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนแต่ละข้อคำถาม โดยข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดให้เกณฑ์เท่ากับ 4 เรียงลำดับจนถึงเกณฑ์คะแนนเท่ากับ 1 หมายถึงไม่เห็นด้วย ครอบคลุมจำนวน 8 สมรรถนะหลัก และ 46 สมรรถนะย่อย การตรวจสอบเครื่องมือ ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับเท่ากับ .92 การหาค่าความเที่ยงได้ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) จากผู้ประเมิน 4 คู่ โดยกำหนดให้ผู้ที่ทำหน้าที่แทนหัวหน้าหอผู้ป่วย หอผู้ป่วยละ 2 คน (จำนวน 2 หอผู้ป่วย) ประเมินสมรรถนะพยาบาลในหอผู้ป่วยคนเดียวกัน หอผู้ป่วยละ 2 คน โดยผู้ถูกประเมินในครั้งนี้ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีค่าระหว่าง .76 - .86 โดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .81

ชุดที่ 3 แบบประเมินผลการนำแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช ไปทดลองใช้ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกประเมิน ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน และการได้รับอบรมการพยาบาลเฉพาะทาง

ตอนที่ 2 แบบประเมินพฤติกรรมพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ[15] และกำหนดเกณฑ์ในแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 1 (ควรปรับปรุง) หมายถึง พยาบาลแสดงพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ระดับเบื้องต้น/ไม่ครบถ้วน/ไม่ถูกต้อง/หรือต้องการการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

ระดับ 2 (ปานกลาง/พอใช้) หมายถึง พยาบาลแสดงพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ถูกต้อง ครบถ้วน ภายใต้การให้คำแนะนำ

ระดับ 3 (ดี) หมายถึง พยาบาลแสดงพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ถูกต้องครบถ้วน ตามมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติการพยาบาล โดยไม่ต้องได้รับคำแนะนำ

ระดับ 4 (ดีมาก) หมายถึง พยาบาลแสดงพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติการพยาบาล พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างในการพัฒนา/ปรับปรุงการบริการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุมัติการทำโครงการวิจัย จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของสถานที่วิจัย ได้รับหนังสืออนุมัติเลขที่ Si 590/2013 ผู้วิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างโดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา รวมถึงประโยชน์และความเสี่ยงในการเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงให้ทราบถึงการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัย และเมื่อเข้าร่วมการวิจัยแล้วสามารถออกจากการวิจัยได้เมื่อต้องการโดยไม่จำเป็นต้องชี้แจงเหตุผล เมื่อได้รับการลงนามยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มทำการศึกษา

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์รายบุคคลเชิงลึก (in depth interview)[16] เพื่อทราบสภาพการณ์ปัจจุบันและความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช ระยะเวลาการเก็บข้อมูล 1 สัปดาห์ โดยกำหนดวันเวลาในการสัมภาษณ์รายบุคคลคนละ 1 ครั้ง ใช้เวลาในการสนทนา 20-35 นาที โดยผู้วิจัยแนะนำตนเองบอกวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความยินยอมในการบันทึกเทป ถอดเทปสัมภาษณ์ ภายหลังการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยถอดข้อมูลจากแถบเสียงและวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการถอดแถบเสียงแบบคำต่อคำ (verbatim) 2) การเก็บข้อมูลผลการนำแบบประเมินสมรรถนะฯ ไปทดลองใช้ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างถึงความเหมาะสมเชิงเนื้อหา และเชิงโครงสร้างของแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช ที่พัฒนาขึ้นต่อการนำไปใช้จริง และการเก็บข้อมูลผลการประเมินสมรรถนะฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดย 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มผู้ให้บริการและผู้รับบริการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ 2) วิเคราะห์ความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ถึงความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะฯ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) และสรุปเป็นประเด็นที่ได้ 3) การประเมินผลการนำแบบประเมินฯ ไปทดลองใช้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าคะแนนสมรรถนะตามเกณฑ์[17] ดังนี้

3.50-4.00 หมายถึง พยาบาลแสดงออกถึงพฤติกรรมของสมรรถนะระดับดีมาก

2.50-3.49 หมายถึง พยาบาลแสดงออกถึงพฤติกรรมของสมรรถนะระดับดี

1.50-2.49 หมายถึง พยาบาลแสดงออกถึงพฤติกรรมของสมรรถนะระดับปานกลาง/พอใช้

1.00-1.49 หมายถึง พยาบาลแสดงออกถึงพฤติกรรมของสมรรถนะระดับควรปรับปรุง

ผลการวิจัย

การวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช พบว่า จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้งกลุ่มผู้ให้บริการและกลุ่มผู้รับบริการมีความคิดเห็นว่าพยาบาลต้องมีการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยเฉพาะสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม และการให้ข้อมูลด้านความเจ็บป่วย ทั้งนี้โดยรวมสามารถวิเคราะห์ได้ 8 ประเด็น ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม ความรักความเอาใจใส่ในการปฏิบัติพยาบาล 2) ความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ความคิดเชิงวิเคราะห์และการคิดสะท้อนกลับ 4) การใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานการพยาบาล 5) ความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพเพื่อคุณภาพการบริการพยาบาล 6) การสื่อสารข้อมูลและใช้ข้อมูลของผู้ป่วยร่วมกันในทีมรักษาพยาบาล 7) การนำข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่มาสร้างเป็นนวัตกรรมและงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล และ 8) การให้ข้อมูลด้านความเจ็บป่วยและแนวทางการดูแลรักษาที่สอดคล้องกับปัญหาของผู้ป่วยแต่ละบุคคล

2. (ร่าง) แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช พบว่าแบบประเมินประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถเชิงวิชาชีพ (professional competency) ความสามารถทั่วไป (common functional competency) ความสามารถเฉพาะทาง (specific functional competency) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สมรรถนะด้านที่ 1 ความสามารถเชิงวิชาชีพ (professional competency) ประกอบด้วย

1) คุณธรรม จริยธรรม ความรัก ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติพยาบาล หมายถึง สมรรถนะของพยาบาลที่แสดงถึงความซื่อสัตย์

ต่อตนเอง ต่อเพื่อนร่วมงานและผู้รับบริการ ปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น ให้บริการแก่ผู้รับบริการทุกเพศ ทุกวัย ทุกศาสนาด้วยความเสมอภาคโดยยึดหลักพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย มีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และประยุกต์สู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

2) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน หมายถึง สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ทักษะการติดต่อ ประสานงานในทีมสหสาขาวิชาชีพ ผู้ป่วยและครอบครัวเพื่อให้เกิดความร่วมมือ มีการนำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมระหว่างทีมการพยาบาลและทีมสหวิชาชีพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของทีมได้

3) การพัฒนาตนเองทางด้านวิชาชีพ หมายถึง สมรรถนะที่พยาบาลวิชาชีพแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองวิชาชีพ องค์กร และสังคม ทั้งในด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยี โดยสามารถประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเองเพื่อปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงขึ้น

สมรรถนะด้านที่ 2 ความสามารถทั่วไป (common functional competency) ประกอบด้วย

1) การใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานการพยาบาล หมายถึง สมรรถนะที่พยาบาลวิชาชีพแสดงออกถึงการปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของการใช้กระบวนการพยาบาลตั้งแต่การประเมินอาการ กำหนดปัญหา วางแผนการพยาบาล คาดการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและประเมินผลลัพธ์ได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2) การจัดการข้อมูลทางสุขภาพของผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของหัวใจและหลอดเลือด เพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมและงานวิจัย หมายถึง สมรรถนะที่พยาบาลวิชาชีพแสดงออกถึงการมีความรู้พื้นฐานในกระบวนการทำงานพัฒนาคุณภาพ สามารถสร้างนวัตกรรม งานวิจัย พิจารณาใช้ประโยชน์จากความรู้เชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงาน และสามารถนำความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การคิดเชิงวิเคราะห์และการคิดสะท้อนกลับ หมายถึง สมรรถนะที่พยาบาลวิชาชีพแสดงออกถึงการมีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารอย่างเป็นระบบ เพื่อการนำมาใช้ประโยชน์การพัฒนาวิชาชีพและสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสุขภาพและสังคม สามารถจัดการปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบททางสังคม เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและมีคุณภาพ

สมรรถนะด้านที่ 3 ความสามารถเฉพาะทาง (specific functional competency) ประกอบด้วย

1) ความรู้ ทักษะที่จำเป็นและทันสมัยเพื่อการดูแลรักษาผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของหัวใจและหลอดเลือดได้อย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง สมรรถนะที่พยาบาลวิชาชีพแสดงออกถึงความสามารถ ในการใช้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา การรักษา การใช้ยา และการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เฉพาะทางที่เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากความผิดปกติของหัวใจและหลอดเลือด เพื่อให้การดูแลผู้ป่วยได้ตามมาตรฐานครอบคลุม ร่วมกับสามารถคาดการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและประเมินผลได้เหมาะสมกับบริบทและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ป่วยแต่ละราย ทั้งด้านร่างกาย จิต อารมณ์ สังคม อย่างครอบคลุม

2) การให้ข้อมูลด้านอาการ แนวทางการรักษาผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของหัวใจและหลอดเลือด หมายถึง สมรรถนะที่พยาบาลวิชาชีพแสดงออกถึงการมีความรู้ ความสามารถในการเป็นที่ปรึกษาและให้ข้อมูลทางด้านสุขภาพ สนับสนุนให้ผู้ป่วยและครอบครัวได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการรักษา และให้ข้อมูลแหล่งประโยชน์ที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีแก่ผู้ป่วย สามารถเผชิญและปรับตัวกับเหตุการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การนำแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ พบว่า แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด มีความเหมาะสมทั้งในด้านโครงสร้างและด้านเนื้อหา ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้าง พบว่าแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพฯ มีรายละเอียดและองค์ประกอบของสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดครบทุกด้าน และสามารถนำมาใช้ประเมินสมรรถนะฯ ได้ โดยผู้ประเมินมีความเห็นว่า *"...แบบประเมินนี้ละเอียดดี คิดว่าสามารถวัดว่าพยาบาลคนนี้มีสมรรถนะเป็นอย่างไร ขาดด้านไหน ก็จะได้ส่งอบรมหรือเพิ่มพูนความรู้ในด้านนั้น...."* 2) ด้านเนื้อหา พบว่าแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง แต่เนื่องจากจำนวนข้อในการประเมินมีจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้เวลามากในการประเมินสมรรถนะฯ จริง ในส่วนของผลการประเมินสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพฯ พบว่าระดับสมรรถนะโดยรวมของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 2.51)

การอภิปรายผล

การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ความคาดหวังของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะ

พยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช

ความคาดหวังของผู้รับบริการที่ต้องการจากพยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด คือ การดูแล เอาใจใส่ มีความรู้ความสามารถ เกิดความปลอดภัย รวมทั้งมีความรวดเร็วในการตอบสนองความต้องการ โดยมีการอภิปรายความคาดหวังรายด้าน ดังนี้ 1) **ด้านความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ** ถึงแม้ว่าผู้ให้ข้อมูลบางคนมองว่าความรู้ความสามารถของพยาบาลเทียบเคียงต่างประเทศได้ แต่พบข้อที่ควรพัฒนาคือ พยาบาลจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลา และมีข้อมูลสนับสนุนจากพยาบาลผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่าพยาบาลบางส่วนใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม ๆ ในการปฏิบัติการพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ Lindberg[18] ที่ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลหน่วยผู้ป่วยวิกฤต และพบว่าสมรรถนะของพยาบาลด้านความรู้ความสามารถเป็นสมรรถนะที่สำคัญเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการพยาบาล 2) **ด้านการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและใช้ข้อมูลของผู้ป่วยร่วมกันในทีมรักษาพยาบาล** พบข้อที่ควรพัฒนาคือพยาบาลต้องสื่อสารให้กระชับ ได้ประเด็นและใจความ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการพูดเชิงสร้างสรรค์ และมีข้อมูลสนับสนุนจากแพทย์ผู้ให้ข้อมูลว่า การสื่อสารกับทีมสหสาขาต้องมีเทคนิคเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ตรงกับการศึกษาของชิษณุ พันธุ์เจริญ[19] กล่าวว่าปัญหาและข้อขัดข้องที่พบบ่อยในการสื่อสารของพยาบาล คือการขาดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ป่วยและญาติ การพูดให้ข้อมูลที่มากเกินไป การไม่เข้าใจในปัญหาและความกังวลใจของผู้ป่วยอย่างแท้จริง ดังความคาดหวังของผู้ป่วยที่อยากให้ใช้ข้อมูลของผู้ป่วยร่วมกัน ไม่ถามในเรื่องเดิม ๆ 3) **ด้านการนำข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่มาสร้างเป็นนวัตกรรมและงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล** พบข้อที่ควรพัฒนาคือ พยาบาลควรนำข้อมูล สถิติที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีข้อมูลสนับสนุนจากพยาบาลผู้ให้ข้อมูลว่า ข้อมูลที่มีไม่ได้ถูกวิเคราะห์ว่าผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร 4) **ด้านการให้ข้อมูลด้านความเจ็บป่วย และแนวทางการดูแลรักษาที่สอดคล้องกับปัญหาของผู้ป่วยแต่ละบุคคล** พบข้อที่ควรพัฒนาคือพยาบาลควรให้ข้อมูลมากขึ้น และตามปัญหาความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมและการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยแต่ละราย และมีข้อมูลสนับสนุนจากพยาบาลผู้ให้ข้อมูลและผู้รับบริการว่า พยาบาลไม่ค่อยให้ข้อมูลคำแนะนำการปฏิบัติตัว หรือให้คำแนะนำกับผู้ป่วยตามทฤษฎี แต่มิได้คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล ตรงกับการศึกษาที่ Timmins ที่กล่าวว่า การให้ข้อมูลการจัดอาการที่อาจเกิดขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตให้กับผู้ป่วยได้ และ 5) **ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรัก ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติพยาบาล** พบข้อที่ควรพัฒนาคือ พยาบาลควรให้ความเคารพความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้ป่วยและมีเจตคติที่ดีในการบริการ และมีข้อมูลสนับสนุนจากผู้ให้ข้อมูลทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการว่าพยาบาลมีความเอาใจใส่ผู้ป่วยลดน้อยลง ตรงกับการศึกษาของสิวลี ศิริไล[20] กล่าวว่าพยาบาลบางคนละเลยหลักการและจรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาระงานที่มาก และความใส่ใจในการทำงานของพยาบาลแต่ละคน

2. แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช ที่พัฒนาขึ้น พบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Riley และคณะ[21] ที่พัฒนาแบบประเมินโดยใช้กรอบของสมาคมพยาบาลโรคหัวใจของประเทศอังกฤษ (British Association for Nursing for Cardiac Care: BANCC (2005) แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ Core professional competencies, Core clinical competencies และ Specialized clinical competencies โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้ 1) **สมรรถนะด้านความสามารถเชิงวิชาชีพ** (professional competency) เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญที่พยาบาลวิชาชีพทุกคนจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านนี้ ดังที่สภาการพยาบาลได้กำหนดสมรรถนะหลักเชิงวิชาชีพเป็นคุณลักษณะของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ถึงแม้ว่าได้กำหนดเป็นมาตรฐานวิชาชีพแล้วก็ตาม แต่ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันในครั้งนี้ พบว่าคุณธรรม จริยธรรม ความรัก ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติพยาบาลยังเป็นปัญหาสำคัญที่พยาบาลบางคนไม่ให้ความสำคัญ หรือละเลยต่อหลักการและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ขาดความเคารพความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้ป่วย ให้การพยาบาลผู้ป่วยอย่างไม่มีคุณภาพ ไม่สนใจต่อสภาพจิตใจของผู้ป่วย รวมถึงไม่มีความรักและภูมิใจในวิชาชีพ ดังนั้นสมรรถนะหลักเชิงวิชาชีพจึงเป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญ 2) **สมรรถนะด้านความสามารถทั่วไป** (common functional competency) เป็นสมรรถนะที่มีความ สำคัญเช่นกัน บทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของวิชาชีพพยาบาลคือการให้บริการพยาบาลผู้ป่วย โดยใช้หลักของการปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวม ครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานการพยาบาล พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบัน พบว่าพยาบาลใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงานไม่ครบส่วนใหญ่ขาดการประเมินผลลัพธ์ รวมทั้งไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการพยาบาล ดัง Atkinson และ Murray[22] กล่าวว่าการไม่ใช้

กระบวนการพยาบาลจะทำให้ผู้รับบริการได้รับการพยาบาลไม่ตรงกับปัญหาหรือความต้องการและไม่เกิดคุณภาพ ดังนั้นการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลภายใต้มาตรฐานการพยาบาลจึงเป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญ พยาบาลจำเป็นต้องใช้กระบวนการพยาบาลเป็นหลักสำคัญ และ 3) **สมรรถนะด้านความสามารถเฉพาะทาง** (specific functional competency) เป็นสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วย เพื่อจัดการกับภาวะแทรกซ้อนในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความรู้ทักษะที่ทันสมัยตลอดเวลา ให้ทันกับความก้าวหน้าทางการแพทย์ ตรงกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบัน พบว่าพยาบาลยังใช้ทักษะและประสบการณ์เดิม ๆ ในการทำงาน ส่งผลทำให้ผู้ป่วยไม่ได้รับการดูแลที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยเฉพาะความรู้พื้นฐานของกายวิภาค สรีรวิทยาและการดำเนินของโรคที่เกี่ยวข้องกับหัวใจและหลอดเลือด เพื่อเป็นกรอบในการประเมินเฝ้าระวังความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เฝ้าระวังสัญญาณชีพ โดยเฉพาะในภาวะคุกคามชีวิตที่ต้องอาศัยการประเมินที่แม่นยำ ถูกต้อง การวิเคราะห์ตัดสินใจที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังที่พูลสุข หิงคานนท์[23] กล่าวว่าคุณภาพการพยาบาลจะเกิดขึ้นได้พยาบาลจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ส่งผลให้เกิดคุณภาพการพยาบาลที่ดี

3. ผลการนำแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลศิริราช ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ที่โรงพยาบาลศิริราช พบว่าแบบประเมินมีความเหมาะสมทั้งเชิงโครงสร้างและเนื้อหา และแบบประเมินฯ สามารถนำไปใช้วัดสมรรถนะของพยาบาลได้ทุกระดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากแบบประเมินฯ มีการพัฒนาขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ใช้แบบประเมินฯ เอง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา ตริศายลักษณ์[24] ที่ศึกษาสมรรถนะพยาบาลประจำการห้องผ่าตัดสูตินรีเวชกรรม พบว่าแบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่สร้างขึ้นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ใช้แบบประเมินให้ค่าความเชื่อมั่นสูง อีกทั้งในการศึกษานี้กำหนดให้ประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด

2. ผู้บริหารทางการพยาบาลควรนำผลการประเมินระดับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ เป็นแนวทางในการกำหนดแผนการฝึกอบรมให้สอดคล้อง ครอบคลุมกับสมรรถนะที่ต้องการ

เอกสารอ้างอิง (References)

1. Arunsang P. Nursing care for patients with cardiovascular disease. Khon Kaen: Klung Nana Wittaya Printing; 2006. (in Thai).
2. Kusum V. Critical care nursing: A holistic approach. Bangkok: Sahaprachapanich ROP; 2008. p.1-12. (in Thai).
3. Bureau of Nursing, Department of medicine service, Ministry of Public Health. Nursing standard specialized tertiary care center (excellent center): Heart center. Bangkok: Department of Medical Services; 2005. (in Thai).
4. Rusche JD, Besuner P, Partusch SK, Berning PA. Competency program development across a merged healthcare network. J Nurses Staff Dev. 2001;17(5):234-40.
5. Abhicharttibutra K, Sirakamon S. Competency of professional nurses. Nursing Journal, Faculty of Nursing, Chiang Mai University; 2005;32(4):7-23. (in Thai).
6. Smithikrai C. Recruitment, selection and evaluation of personnel performance. 3rd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 2009. (in Thai).
7. Thailand Nursing and Midwifery Council. Competencies of registered nurses [Internet]. Nonthaburi: Thailand Nursing and Midwifery Council; 2009 [cited 2012 Sep 12] Available from: http://netra.lpru.ac.th/~phaitoon/competency/pronerve2.pdf. (in Thai).
8. British Association for Nursing for Cardiac Care (BANCC). Cardiac nursing competency statements [Internet]. London: BANCC; 2005 [cited 2012 Sep 5]. Available from: http://www.bcs.com/documents/86f_bancc_competency_statements.pdf.
9. Kongkasawat T. Training roadmap of competency. Bangkok: Printing House Technology Promotion Association (Thailand-Japan); 2006. (in Thai).

10. Rassametummachot S. Guidelines for developing human potential competency. 2nd ed. Bangkok: Sirivatana Interprint; 2006. (in Thai).
11. Mesuttha A, Sachukorn S. Performance management system: Concepts, principles, methods, processes. 4th ed. Bangkok: Printing House Technology Promotion Association (Thailand-Japan); 2004. (in Thai).
12. Cowan DT, Jenifer Wilson-Barnett D, Norman IJ, Murrells T. Measuring nursing competence: Development of a self-assessment tool or general nurses across Europe. Int J Nurs Stud. 2008;45(6): 902-13.
13. Liu M, Kunaiktikul W, Senaratana W, Tonmukayakul O, Eriksen L. Development of competency inventory for registered nurses in the people's Republic of China: Scale development. Int J Nurs Stud. 2007;44(5):805-13.
14. Department of Nursing Siriraj Hospital. Siriraj nurses competency dictionary. Bangkok: P.A. Living Printing House; 2006. (in Thai).
15. Wongwanich S. Assessment for learning new concepts. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 2003. (in Thai).
16. Srisathitnarakull B. The methodology in nursing research. 3rd ed. Bangkok; U and I intermedia; 2007. (in Thai).
17. Kannasut S. Statistics for the behavioral sciences research. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 1999. (in Thai).
18. Lindberg E. Competence in critical care what is it and how to gain it: A qualitative study from the staff's point of view. Dimens Crit Care Nurs. 2006;25(2):77-81
19. Pancharoen C. Communication skills for excellence in teaching. Bangkok: Tana Press Printing; 2009. (in Thai).
20. Sirilai S. Ethics for nurses. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. 2005. (in Thai).
21. Riley J, Brodie L, Shuldham C. Cardiac nursing: Achieving competent practitioners. Eur J Cardiovasc Nurs. 2005;4(1):15-21.
22. Atkinson LD, Murray ME. Understanding the nursing process. 3rd ed. New York: Macmillan Publishing;1986.
23. Hingkanon P. Theories about the nursing service administration. Nonthaburi: Sukhothai Thammathiraj Open University Printing House; 2006. (in Thai).
24. Trisaiyaluk S. Development of a performance scale for operating room nurses. Bangkok: Mahidol University; 1999. (in Thai).